Про особливості обліку зобов’язань за договорами із ретроактивною датою.

Технічні резерви · https://nasu.com.ua/mdata/pro-osoblyvosti-obliku-zobovyazan-za-dogovoramy-iz-retroaktyvnoyu-datoyu/

Чи вважається початком страхового покриття, відповідно до Постанови 203, ретроактивна дата, визначена умовами договору страхування, у випадку якщо договір укладено та страхова премія сплачена в наступному звітному періоді?

До якої когорти договорів відповідно до Постанови 203 має бути віднесений договір страхування, якщо ретроактивна дата припадає на попередній звітний період, а звітність за цей період уже навіть підтверджена аудитором?

Чи є коректним відображення такого договору у звітності страховика в періоді укладення договору та сплати страхової премії, якщо ретроактивна дата припадає на попередній звітний період?

Відповідно до пункту 43 частини першої статті 1 Закону України “Про страхування” (далі – Закон про страхування) ретроактивна дата – це дата, яка передує даті початку дії договору страхування та включається до строку страхового покриття.

Згідно з пунктом 70 частини першої статті 1 Закону про страхування строк страхового покриття – період, протягом якого діє страхове покриття та в разі настання страхового випадку під час якого страховик зобов’язаний здійснити страхову виплату (відшкодування) відповідно до умов договору або законодавства.

У разі визначення у договорі страхування ретроактивної дати у страховика виникає обов’язок здійснити страхову виплату, якщо події, що призвели до настання страхового випадку, виникли після ретроактивної дати або протягом строку дії договору страхування (частина п’ята статті 98 Закону про страхування).

Відповідно до пункту 39 глави 7 розділу II Положення про порядок формування страховиками технічних резервів, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29.12.2023 № 203 (зі змінами) (далі – Положення № 203), страховик для цілей розрахунку технічних резервів здійснює первісне визнання когорти договорів

починаючи з дати, яка виникла раніше:

- початку строку страхового покриття за договором, що входить у цю когорту договорів;
- моменту, коли перша страхова премія в когорті договорів належить до сплати;
- моменту, коли когорта договорів стає обтяжливою (для когорти обтяжливих договорів).

Частиною першою статті 43 Закону про страхування на страховика покладено обов’язок формувати технічні резерви за всіма зобов’язаннями за договорами страхування.

Згідно з підпунктом 1 частини другої статті 11 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) підставами виникнення цивільних прав та обов’язків є договори та інші правочини. Відповідно до частини першої статті 638 ЦК України договір є укладеним, коли сторони досягли згоди з усіх істотних умов договору. Тобто, якщо правовідносини страхування виникли на основі укладеного договору страхування, зобов’язання за таким договором не можуть виникнути та, відповідно, обліковуватись раніше дати укладення такого договору страхування.

З огляду на зазначене вище за наявності ретроактивної дати в договорі страхування первісне визнання когорти договорів згідно з підпунктом 1 пункту 39 глави 7 розділу II Положення №203 здійснюється страховиком не раніше дати укладення такого договору.

Відповідно початок обліку договорів страхування з ретроактивною датою та зобов’язань за ними відбувається, зокрема, на основі дати укладення договору страхування.

Також звертаємо увагу, що ретроактивна дата визначає часові межі страхового покриття, але не створює зобов’язань зі здійснення страхової виплати (відшкодування) до моменту укладення договору, що в свою чергу унеможливлює облік такого неукладеного договору.

Лист НБУ № 33-0007/17769 від 01.03.2026